

JOBBI FÖRÄNDRING

Stärker människor och verksamhet

Från stock till bräda.

För ungefär fem år sedan initierades projekt SÅG -90. Det beslutades att bygga en helt ny produktionslokal, vilket aktualiserade tanken att integrera arbetsmiljöfrågorna i projektet. Belastningsskador var och är ett växande problem i branschen. Därför var Arbetsmiljöfonden intresserad av att stödja projektet.

INDUSTRI

FAKTA

Projektnamn

Arbetsplatsutformning i sågverk för undvikande av belastningsskador

Adress

Notnas AB
Box 223
685 00 Torsby

Kontaktpersoner

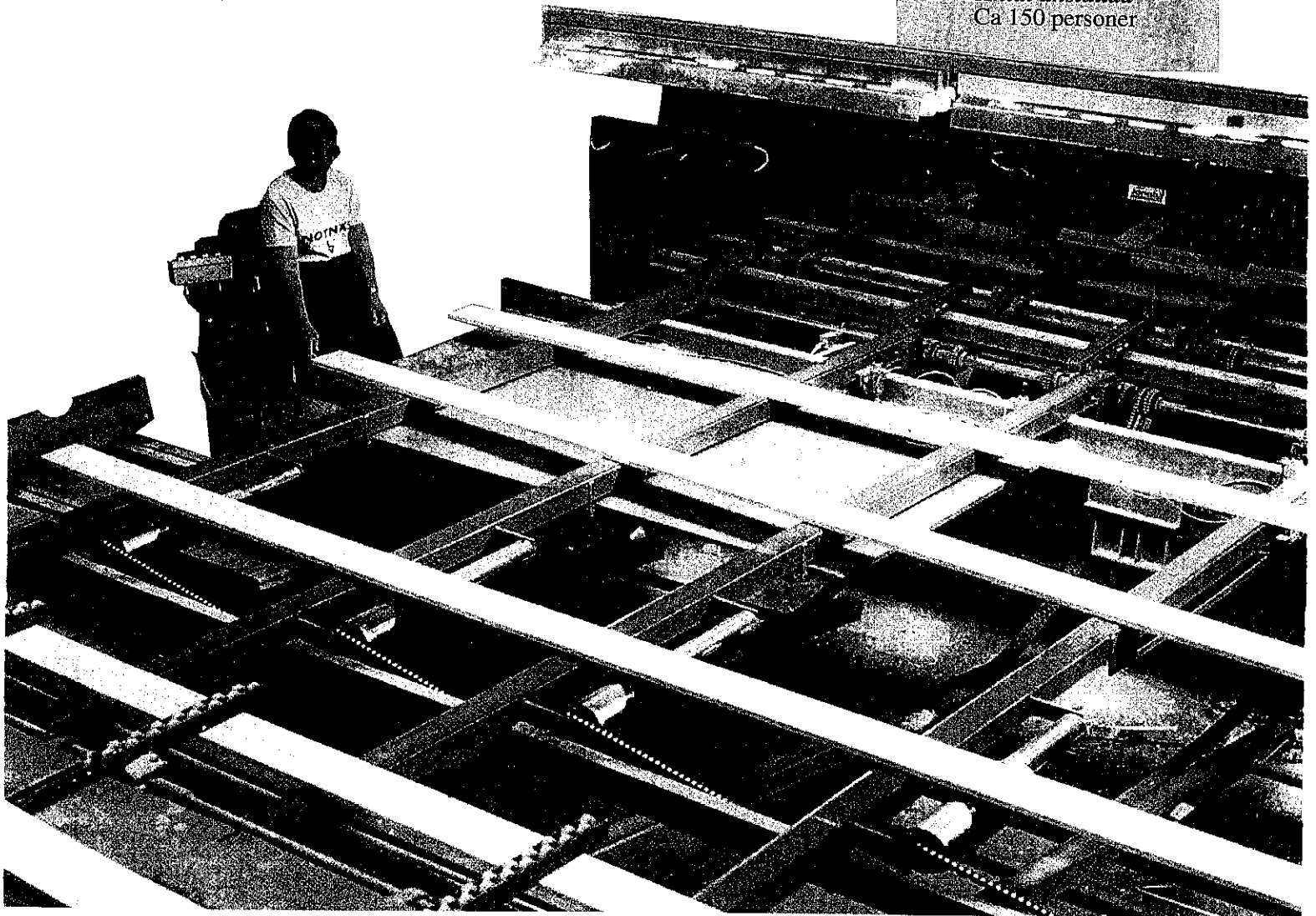
Bernt Granath
Kaj Mårtensson
tfn 0560-168 00,
tfx 0560-133 83

Verksamhet

Sågverk, hyvleri och tillverkning av bioenergi.
Sågen producerar 130.000 kbm sv/år, hyvleriet upp till 50.000 kbm/år och det tillverkas upp till 7.500 bränslebriketter/år.

Antal anställda

Ca 150 personer

Projektbeskrivning

Bakgrund

För ca fem år sedan uppmärksammade Notnäs AB det dåvarande sågverkets begränsningar. Projekt SÅG -90 initierades. Det beslutades att bygga en helt ny produktionslokal, något som väckte tanken på att integrera arbetsmiljöfrågorna i projektet. Anläggningen togs i drift hösten 1991.

Belastningsskador var och är ett tilltagande problem i sågverksbranschen. Och därför var Arbetsmiljöfonden intresserad av att stödja projektet. Fonden har sedan följt och delvis finansierat de extra kostnader som uppkommit som en konsekvens av den arbetsmiljöinsats som gjorts. SÅG -90 har ingått i Arbetsmiljöfonden

ens projekt mot belastningsskador. Detta har i hög grad styrt utformningen och organisationen av arbetet i den nya anläggningen.

Mål

Huvudmotiven för investeringen har varit att uppnå följande:

- Mera rationell drift.
- Högre kvalitet på produkterna och bättre utbyte.
- Bättre arbetsmiljö och arbetsorganisation.
- Större flexibilitet.

Huvudmål vid utformningen av arbetsorganisationen och arbetsmiljön har varit följande:

- Att koncentrera personalen genom anpassning av material-

flöde och lokalutformning. Detta för att undvika isolerade arbetsplatser.

- Att organisera grupper som ger omväxling i arbetet och stimulerar till mångsidighet hos personalen, dvs. arbetsrotation.
- Att befria operatörerna från bundna arbetsuppgifter.
- Att prioritera arbetsmiljöåtgärder på de platser där personalen vistas mest.
- Att eliminera belastningsskador genom arbetsrotation och bra arbetsplatsutformning.

Förr och nu

Anläggningens layout

I den s k sönderdelningen har arbetsplatserna för övervakning och styrning lagts i anslutning till pausrum, kontor och datorrum. Råsortering och ströläggning ligger i direkt anslutning till sönderdelningen och i samma byggnad.

En fördel med den kompakta utformningen är uppkomsten av en personaltät produktion med ögonkontakt mellan produktionsgrupperna och bra överblick över produktionsflödet.

Organisation

I sönderdelningen finns tre huvuduppgifter: Sågning, kantning och övervakning/kontroll/underhåll. Här tillämpas arbetsrotation.

I produktionsavsnittet råsortering/ströläggning sköts arbetet av fyra personer i arbetsrotation.

Buller

Genom att arbetsplatserna för såväl sågning som kantning lagts i ljudisolerade manöverrum, kan operatörerna

i sönderdelningen arbeta större delen av arbetstiden i relativt tyst miljö. På att arbetsrotation tillämpas, behöver man bara arbeta ute i produktionslokalen i begränsad omfattning.

Säkerhet

Inga allvarliga skador har inträffat under inkörningsperioden. Mätt i fysiska termer har företaget därmed lyckats i sin ambition att skapa en säker arbetsmiljö. Det har dock rått stor osäkerhet rörande säkerhetsrutiner och den mycket avancerade tekniska maskinparken har varit svår att överblicka.

Arbetsrotation

Vid utformningen av arbetsplatserna har man som sagt planerat för arbetsrotation. Individuell inställning av reglage, sittplats m m är möjlig på flertalet arbetsplatser.

Utbildning

Det var i början osäkert hur väl den teoretiska utbildningen gått hem hos

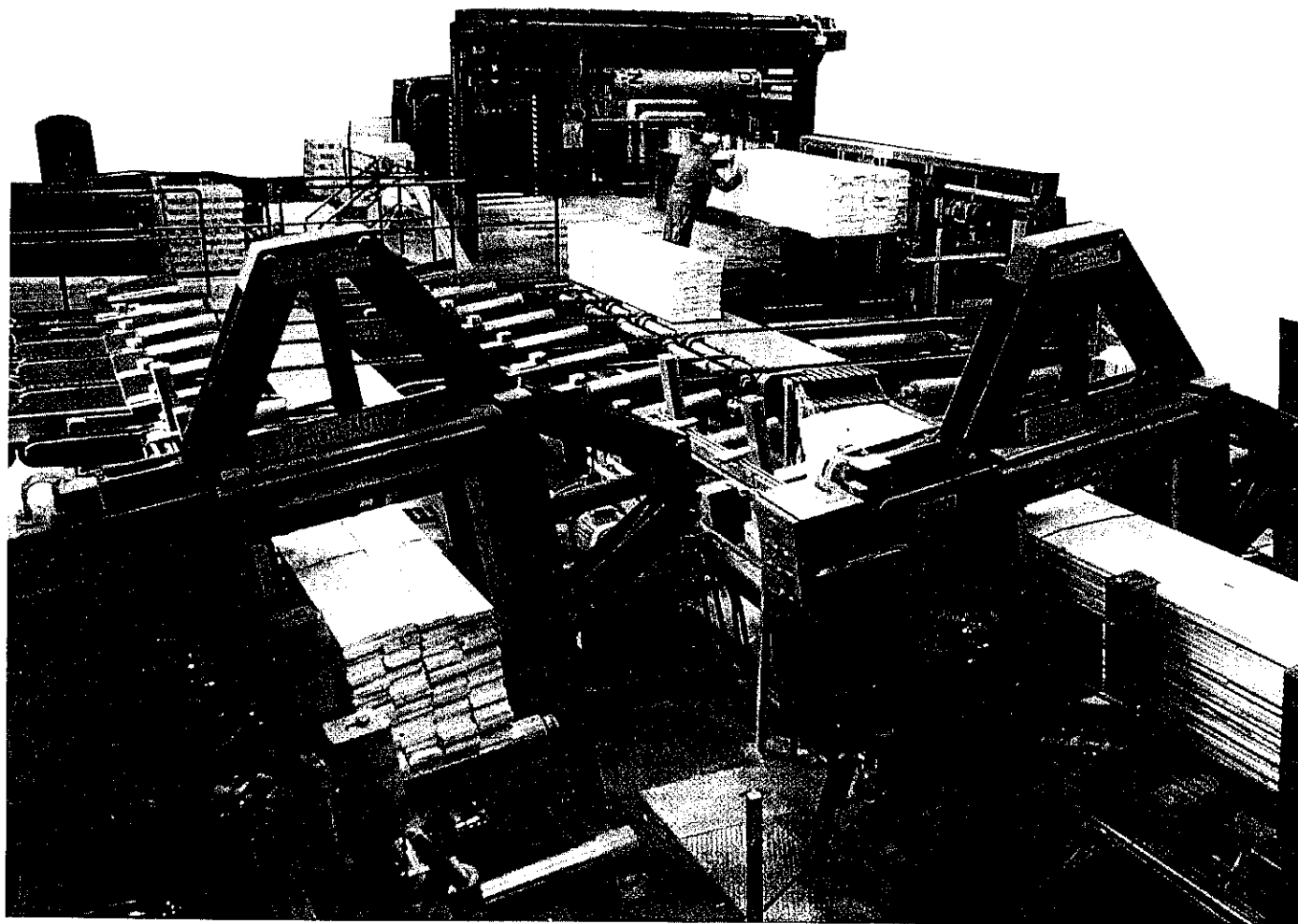
operatörerna. Dessa uttryckte önskemål om att utbildningen skulle innehålla mer teori varvad med praktik, vilket också senare genomförts.

Information

Det finns uppenbarligen ett informationsglapp inom företaget. Förmännen har inte uppfattat företagsledningens vision vad gäller deras nya roll i organisationen. Ledningen vill flytta ner kreativitet och initiativ till operatörerna. Detta kräver att förmännen får operatörerna att känna att de kan påverka sin arbetsituation.

I intervjuer med förmännen framkommer att de inte är medvetna om den nya ledningsfilosofin. Något som också återspeglas i att många operatörer känner att de inte kan utvecklas i sitt arbete.

Här inställer sig osökt reflektionen att om man har ambitioner att förändra organisationen bör man naturligtvis informera alla berörda. Det tycks inte ha skett i tillräcklig utsträckning på Notnäs, eftersom

många varit missnöjda med informationen ner till "golvet". Företagsledningen är dock medveten om att det är viktigt med information som fungerar. Informationsbladet "Notiser" som funnits på företaget ett par år, är ett bra initiativ för att motverka den här typen av informationsproblem.

Tillfredsställelse

De anställda har i intervjuer uttryckt stor tillfredsställelse med arbetet i den nya anläggningen. Det som särskilt framhållits är:

- De öppna, rymliga och ljusa lokalerna.
- Luftkvaliteten och inomhusklimatet.

- Närheten till arbetskamrater och de goda kontaktmöjligheterna.
- Arbetsrotationen.

Buller är den miljöstörning som framhålls mest av både operatörer och underhållspersonal. Åtkomst och tunga lyft utpekas som problem i samband med mekaniskt underhåll.

Sammanfattning

Inom ramen för projektet SÅG -90 beslutade Notnäs AB att bygga en helt ny produktionslokal, vilket aktualiserade idén om att integrera arbetsmiljöfrågorna i projektet.

Arbetsmiljöfonden har följt och delvis finansierat de extra kostnader

som uppkommit som en konsekvens av den arbetsmiljöinsats som gjorts.

Så här långt har projektet resulterat i bl a mindre bullerstörningar och ökade möjligheter till kontakt mellan människorna i produktionen.

De anställda har vidare uttryckt tillfredsställelse med arbetsrotationen, de nya lokalerna, luftkvaliteten och inomhusklimatet.

Arbetsmiljöfondens program **Åtgärder mot belastningsskador** har genomförts under perioden 1988-1993. Utvecklingsinsatser på ett sjuttio-tal arbetsplatser har fått stöd genom programmet.

Även om programmets olika projekt spänner över en mängd branscher och verksamheter finns vissa generella drag. Projekten har byggts på grundidén att de "moderna" belastningsskadorna kan förebyggas via helhetslösningar som innefattar såväl organisatoriska som tekniska och ergonomiska åtgärder. Den viktigaste faktorn är: Att ge människor ett avgörande inflytande över sin egen arbetsituation — egenkontroll.

Utvecklingsarbetet har genomförts i nära samverkan mellan che-

fer, arbetsledning, de anställda och deras organisationer. **Ledningen** har setit en ny och mer flexibel arbetsorganisation som ett viktigt konkurrensmedel, gentemot både "marknaden" och kunderna. **De anställda** har setit möjligheter att bygga sin anställning, samtidigt som nya produktionsformer genom innehållsrika, varierande och kvalificerade yrkesroller. Nedanstående projektblad finns tillgängliga hos Arbetsmiljöfonden. Om du är intresserad av mer information om andra projekt eller vill ha fördjupad information om något projekt kan du vända dig till projektleddarna eller Arbetsmiljöfonden. Arbetsmiljöfonden finansierar forskning, utveckling, lokalt utvecklingsarbete och kunskapspridning.

Dessa projektblad finns:

Service

Friskare kök

LK Kost & Restaurang, Linköping

BEDA-projektet (Bättre Ergonomisk DataArbetsplats)

SCB Statistiska Centralbyrån i Örebro

Belastningsskador hos lägstadielärare i Borås

Borås kommun

Arbetslivsutveckling på Hotel Laponia

Hotel Laponia, Arvidsjaur

Från köksfunktion till restaurangverksamhet

Socialkontorets restaurangavdelning, Skellefteå

Organisationsutveckling för förebyggande av belastningsskador

Länsstyrelsen i Stockholm

AB Tvättman Uddevalla

Uddevalla

Från krypande till stående — Golvläggprojekt

Golvbranschens Riksorganisation, Stockholm

KOBRA — Kooperativ Organisation för

Breddning av arbetet och en god Arbetsmiljö

FHC Stockholm AB

Belastningsskador vid Tvätteriet Ockelbo

Ockelbo

Lokalvårdsprojektet F17

Blekinge Flygflottillj, Ronneby

Ändrad arbetsorganisation vid Posten Alunda

Alunda

Arbetsmiljökonsekvenser vid förnyelsearbete

inom fastighetsbranschen

Uddevallahem i Uddevalla

Kompetens- och ansvarsutvidgning

Ica-Tummen, Skoghall

HAK-Projektet Åhléns Söder, Stockholm

Belastningsskadeprojektet vid Stiftelsen

Kindahus Kisa

Arbetsmiljöutveckling genom förändrad

arbetsorganisation Hotel Frösundavik, Solna

Utveckling av åtgärdsprogram mot arbets-

och förslitningsskador vid renhållningsarbete

Västerås Kommun, Renhållningsverket, Västerås

Utveckling av åtgärdsprogram mot arbets-

och förslitningsskador vid renhållningsarbete

Eskilstuna Energi & Miljö AB, affärsområde

Avfall, Eskilstuna

Imageprojektet Indata på Bankgirot, Stockholm

Arbetsutvidgning i tvätterier

Droppen Textilservice AB, Lund

Projekt Ängelholm

Föreningsbanken, Ängelholm

Industri

Åtgärder mot belastningsskador vid Lumatic

Samhall Lumatic i Hyltebruk

Åtgärder mot belastningsskador vid Öje

Skinneklädnad Öje och Rättvik

Team NEFAB Emballage AB, Alfta

Räkna med oss AB Edsbyverken, Edsbyn

Framtidens arbetsplats ASSA AB, Eskilstuna

Belastningsskadeprojektet vid Vilhelmina-

Sågen AB Vilhelmina

Nya banor Luxorbolagen i Motala

Målningslinje Vänerply AB, Otterbäcken

Belastningsskadeprojektet vid Frödinge Mejeri

Frödinge

KAMP — Köttbranschens ArbetsMiljöPro-

jekt Individuell svinslakt Skanek, Kristianstad

Åtgärdsprogram mot skogsmaskinförars

belastningsskador

Institutionen för Skogsteknik, Garpenberg

Aktionsprogrammet mot belastningsskador

Sveriges Lantbruksuniversitet, Garpenberg

Arbetsplatsutformning i sågverk för undvi-

kande av belastningsskador Notnäs AB, Torsby

Utveckling av grupporganisation

Norwesco AB, Öregrund

Personal och arbetsorganisation

Projekt automatisering

Töcksfors Verkstads AB (TVAB), Töcksfors

Arbetsorganisation på robotiserad svetslinje

Volvo Lastvagnar AB, Umeverken, Umeå

Vård & Omsorg

Nattflytet Akademiska sjukhuset, Uppsala

NU!Projektet — Närvaro genom Utveckling

Ålvkullens sjukhem, Kungälv

Årsta 90-talets klinik Årsta Folkhälsövård, Årsta

Den möjliga människan — Personal och

arbetsmiljöutveckling på Tunåsens sjukhem

Tunåsens sjukhem, Uppsala

Arbetsmiljöfonden

SAMMANFATTNINGAR

1651

BESÖKSADRESS Olof Palmes Gata 31

POSTADRESS Box 1122 111 81 STOCKHOLM

TELEFON 08-791 03 00 TELEFAX 08-791 85 90